

ÚVOD

Súčasná sociálna situácia niektorých skupín obyvateľov nie je vyhovujúca. Samospráva je zo zákona povinná poskytovať určité sociálne služby a vytvárať podmienky na zlepšenie sociálnych služieb a odstraňovanie príčin sociálnej nerovnosti v spoločnosti. Dobre fungujúca sociálna sieť je potrebná na to, aby bolo možné zasiahnuť všade tam, kde sa človek z objektívnych dôvodov dostal do neriešiteľných situácií alebo tam, kde je pomoc spoločnosti žiaduca.

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č.455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách) ukladá v § 83 mestám o obciam vypracovať Komunitný plán sociálnych služieb.

Zmyslom komunitného plánovania je naplánovať také služby, ktoré zlepšia situáciu cieľových skupín. Je to metóda, ktorou sa plánujú sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifickým požiadavkám a potrebám jednotlivých občanov. Jedná sa o otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadania najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.

O komunitnom plánovaní sociálnych služieb hovoríme preto, lebo základným definičným znakom je, že sú poskytované členom danej komunity – obyvateľom obce Ožďany.

Druhým základným znakom je, že sú poskytované v komunite – na území obce Ožďany. Z toho vyplýva, že sociálne služby sú naplánované a poskytované tak, aby obyvatelia obce Ožďany zotrvali vo svojom prirodzenom sociálnom prostredí a pritom budú ich požiadavky uspokojené.

Komunitný plán sociálnych služieb poukazuje na pozitíva, ale aj problémy v jednotlivých oblastiach, na súčasný stav i možnosti poskytovaných sociálnych služieb, na problémy, ktoré sa musia denne v tejto širokej a veľmi závažnej oblasti riešiť a na možnosti riešenia do budúcnosti.

Komunitný plán sociálnych služieb je strategický dokument, ktorý slúži ako proces zisťovania potrieb, zdrojov a hľadanie najlepšieho riešenia v oblasti sociálnych služieb, navrhuje priority pre rozvoj v tejto sfére na nasledujúcich päť rokov v obci Ožďany.

1 Čo znamená komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je:

- jednou zo základných metód riadenia rozvojových procesov,
- metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali obecným špecifikám a potrebám jednotlivých občanov,
- otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.

Komunitné plánovanie je dobrý spôsob ako začať spoluprácu a vytvárať trvalejšie partnerstvá. V porovnaní s inými metódami výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, pretože zapája všetkých, ktorých sa daná oblasť týka. V procese prevažuje dialóg a vyjednávanie, dosiahnutý výsledok je prijatý a podporovaný väčšinou účastníkov.

1.1 Oblasti komunitnej práce

Komunitná práca:

- a) *sa usiluje o priame adresovanie potrieb,*
- b) *využíva ľudské a iné zdroje v obci, komunite,*
- c) *je metódou na riešenie sociálnych problémov* prostredníctvom podpory spoločenstva – komunity v miestach, kde ľudia žijú a problémy vznikajú,
- d) je metóda *smerujúca k vyvolaniu a podporovaniu zmeny v rámci miestneho spoločenstva* – vychádza z toho, že komunita má viac síl ako jednotliviec, ale i jednotliviec má obvykle viac síl, než sa domnieva, len je potrebné týmto silám dať možnosť, aby sa mohli objaviť, podporiť vlastnú aktivitu ľudí, navodiť prostredie, v ktorom spolu môžu ľudia inak a účinnejšie ako doposiaľ komunikovať o určitom probléme,
- e) *je prístup uľahčujúci spoločenskú zmenu* – zameriava sa prevažne na vyrovnávanie hladiny „moci“ v ľudskom spoločenstve, kde je vždy tendencia k vytváraniu „privilegovaných“ a bezmocných skupín a napätie medzi nimi.

1.2 Cieľové skupiny

- seniori, čiže obyvatelia v post - produktívnom veku (najmä starší ako 65 rokov);
- občania so zdravotným postihnutím a duševnými poruchami, ako aj rodiny, v ktorých žijú;
- fyzická osoba, alebo rodina ohrozená sociálnym vylúčením, obeť domáceho násillia alebo obchodovania s ľuďmi;
- neprispôsobiví jednotlivci, bezdomovci.

1.3 Cieľom komunitného plánovania je:

- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov našej obce,
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín v našej obci,
- opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji (a v niektorých prípadoch predstavujú pre obyvateľov hrozbu, či vyvolávajú strach a neistotu).

Aby sa ciele stali realitou, je potrebné vytvoriť primerané nástroje. Predovšetkým je potrebné urobiť analýzu potrieb, ktoré treba uspokojiť u jednotlivých znevýhodnených skupín. Analýza potrieb má byť východiskom pre plánovanie sociálnych služieb na úrovni komunity obce.

1.4 Obsahom komunitného plánu sociálnych služieb je:

- analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb, analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb,
- analýza demografických údajov,
- ciele a priority rozvoja sociálnych služieb,
- časový plán realizácie
- a spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb.

Plán je vypracovaný na obdobie do roku 2015.

2 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Bol prijatý zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- *sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),*
- *sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladžovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),*
- *sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská služba, pred čitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),*
- *sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),*
- *podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).*

MPSVR SR v júni 2009 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva.

2.1 Národné priority rozvoja sociálnych služieb do roku 2013

V rámci týchto priorít sú stanovené:

A/ Hlavné ciele rozvoja sociálnych služieb

B/ Priority rozvoja sociálnych služieb

A . Hlavné ciele rozvoja sociálnych služieb:

1. Zabezpečenie práva občanov na sociálne služby
2. Zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj nedostatkových alebo chýbajúcich služieb.

B. Priority rozvoja sociálnych služieb

Priorita č. 1

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb.

Priorita č. 2

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Priorita č. 3

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovania sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb.

Priorita č. 4

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Ciele a priority stanovené v Národných prioritách rozvoja sociálnych služieb majú podľa zákona O sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov č. 448/2008 Z. z. následne rozpracovať obce vo svojich komunitných plánoch sociálnych služieb, majú prijať konkrétne úlohy a opatrenia na zabezpečenie ich rozvoja. Tieto aktivity je potrebné zabezpečiť na základe analýzy poskytovaných sociálnych služieb, potrieb a tradícií svojho územia.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

Napriek tomu, že sociálne služby sú zamerané na starostlivosť o človeka viacerými spôsobmi, či už ide o naplnenie jeho materiálnych alebo psychologických potrieb, i tu je potrebné stanoviť určité pravidlá/kritériá, na základe ktorých je možné určovať kvalitu danej služby. Tak ako každá iná služba aj sociálna služba môže byť dobrá alebo zlá, či už z pohľadu odborných kritérií alebo z pohľadu klienta.

3 Sociologické a demografické údaje

3.1 História

Vďaka priaznivej polohe bola obec osídlená už v mladšej dobe kamennej. Hoci stredoveká osada tu existovala už v 13. storočí, prvá písomná zmienka, v ktorej sa spomína obec i farnosť, pochádza až z roku 1332. Pôvodne patrila rodine Orléovcov, neskôr Bakošovcom a od 17. storočia Korponayovcom a Luzénszkovcom. V obci sa nachádzal hrad, postavený začiatkom 14. storočia. V roku 1452 ho obsadili Husiti - vojská Jána Jiskru z Brandýsa, ktorý ho držali až do roku 1460. V roku 1552 František Bobek z tohto kaštieľa viedol neúspešný útok na mesto Fiľakovo, ktoré bolo v tej dobe pod vládou Turkov.

3.2 Poloha

Obec Ožďany leží západne od Rimavskej Soboty pri hlavnej ceste smerom na Lučenec a na východnom okraji Lučeneckej kotliny. Celková rozloha k. ú. je 37,17 km², počet obyvateľov 1577 /z roku 2001/, má významnú dopravnú polohu /I. trieda, obchvat, ropovod, plynovod/.

Ožďany patria medzi najstaršie obce Gemer-Malohontu /13. stor. najstaršie spisy/.

3.3 Obyvateľstvo

Obyvatelia obce sú zmiešanej Slovenskej a Maďarskej národnosti. Z jazykového hľadiska patria Ožďany do oblasti, v ktorej sa hovorí slovenským aj maďarským jazykom.

Počet obyvateľov, veková štruktúra

Základné demografické údaje:

1 Celkový počet obyvateľov k 31. 12. 2009: 1614

2 Veková štruktúra obyvateľov

Predproduktívny vek – do 18 rokov: 369

Produktívny vek – od 19 do 60 rokov: 993

Poproduktívny vek – nad 60 rokov: 252

3 Štruktúra obyvateľov nad 60 rokov

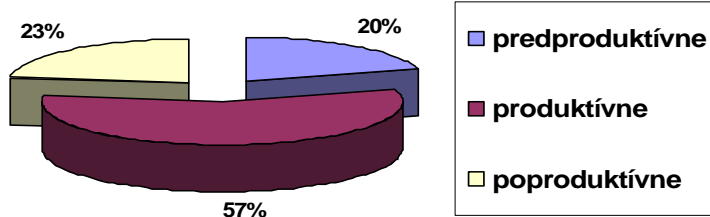
- od 61 rokov do 70 rokov: 141
- od 71 do 80 rokov: 81
- od 81 do 90 rokov: 29
- 90 a viac rokov: 1
- spolu: 1614

3.3.1 Prehľad počtu a demografického rozdelenia obyvateľov

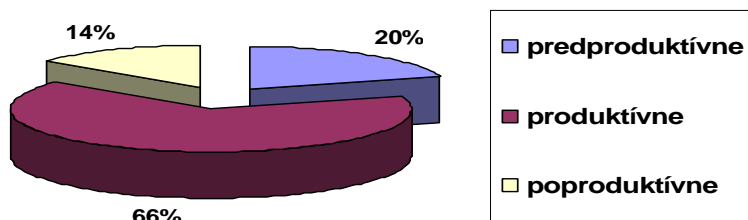
Z tabuľky možno konštatovať, že percentuálne zastúpenie produktívneho obyvateľstva prevyšuje v značnej miere počet predproduktívneho a poproduktívneho obyvateľstva.

		OBYVATEĽSTVO		
		predproduktívne	produktívne	poproduktívne
		%	%	%
OŽĎANY	ženy	20,27	56,78	22,95
	muži	20,11	65,95	13,94

ženy

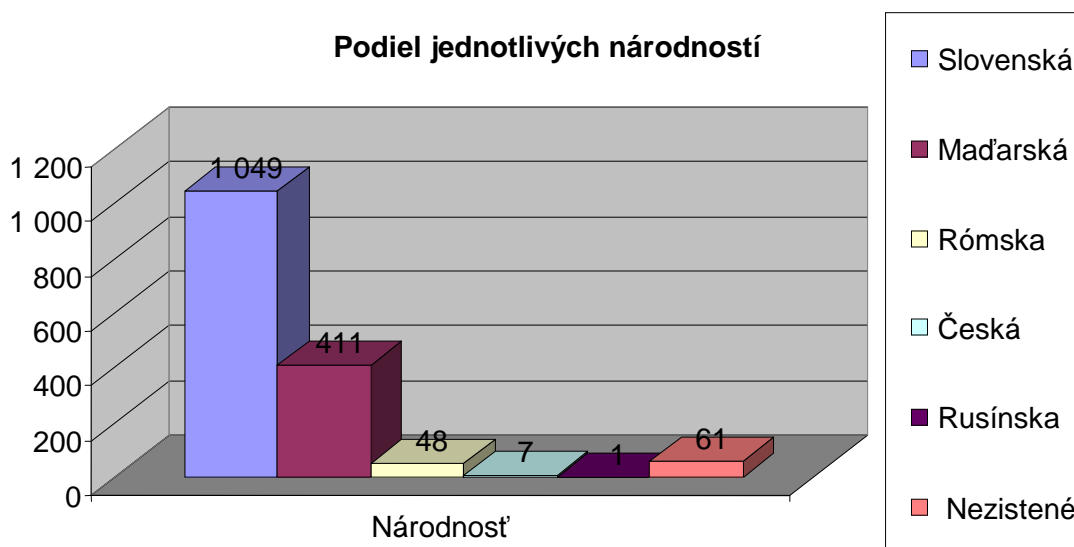

muži

3.3.2 Menšiny

V obci sa nachádza okrem obyvateľov slovenskej národnosti aj menšiny. Najviac zastúpení sú občania maďarskej národnosti. Je tu aj dosť veľký počet obyvateľstva nezistenej národnosti a nie zanedbaný počet tvorí rómska menšina. Medzi jednotlivými národnosťami sú v celku dobré vzťahy, nie je tu problém s rómskymi občanmi, a % neprispôsobivých občanov je takmer nulové. Tvoria ho hlavne novo prisťahovaní občania.

3.4 Školstvo

Obec Ožďany má bohatú školskú tradíciu, pretože práve tu bolo založené prvé evanjelické gymnázium na konci 18.stor., v ktorom vyučovali významné osobnosti

slovenského národa: Ján Botto, Štefan M. Daxner, Janko Francisci-Rimavský, Ján Chalupka, Ľudovít Kubáni a i.

V Ožďanoch pôsobili ďalšie významné osobnosti: Ladislav Bartholomaeides /historik, geograf/, Ján Fábry/botanik/, Samuel Kollár /historik/, a i.

Budova ZŠ je dvojpodlažná, okrem častí telocviční a kotolne. Od roku 2009 je súčasťou ZŠ aj MŠ. ZŠ Ožďany je plno organizovaná ZŠ, ktorá má 184 žiakov, z toho 37 rómskych žiakov, 55 žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a 18 handicapovaných žiakov. Má 9 bežných tried a 2 špeciálne triedy s mentálnym postihom, vyučuje 15 pedagogických zamestnancov a 1 vychovávateľka. Od roku 2002 využíva škola priestory v troch budovách, v tom istom roku sa musela odovzdať jedna budova v reštitučnom konaní katolíckej cirkvi. V tejto budove sa vyučovalo v troch triedach, a to 1., 2., a 3. ročník, pričom sa štvrtá miestnosť používala ako telocvičňa. Na druhú budovu si uplatnila nárok v reštitúcii evanjelická cirkev, v tejto budove bola provízórna telocvičňa pre žiakov 2. stupňa. Obecný úrad ako zriaďovateľ pomohol vytvoriť priestory na vyučovanie a to rekonštrukčnými prácami, tým že z veľkej jedálne vznikli tri triedy pre 1. stupeň a rozdelením kuchyne sa vytvorili priestory pre jedáleň. V rámci projektov a z prostriedkov školy sa vybudovali odborné učebne jazyková, prírodovedná, počítačová a Školská knižnica. Postupne sa všetky triedy pripojili na Internet. V každej triede je dataprojektor alebo interaktívna tabuľa. Ďalej sa vybuďovala učebňa v rámci projektu Informatizácia školstva. Učitelia získali v rámci projektov notebooky, ktoré si nosia na vyučovanie. Škola zakúpila vyučovacie programy pre jednotlivé predmety. V roku 2009 Obec Ožďany v spolupráci so Základnou školou získala projekt Európskeho sociálneho fondu na rekonštrukciu, zateplenie a informatizáciu vyučovania 1. stupňa v budove Schreiberov kaštieľ, kde bude aj bezbariérový prístup na prízemie, pretože v roku 2009 vznikla zlúčením ZŠ s MŠ nová organizácia – Základná škola s materskou školou, do projektu bola zahrnutá aj MŠ, ktorá sa zateplila a vymenili sa okná za plastové. Stavby majú byť odovzdané k 1. 9. 2011.

3.5 Služby

V obci je pomerne silné zastúpenie najmä drobných živnostníkov, ale aj väčších firiem. Všetky podnikateľské subjekty však pôsobia na komerčnej báze, žiadny z nich neposkytuje sociálne služby.

Odvetvie hospodárstva, v ktorých pracujú obyvatelia obce

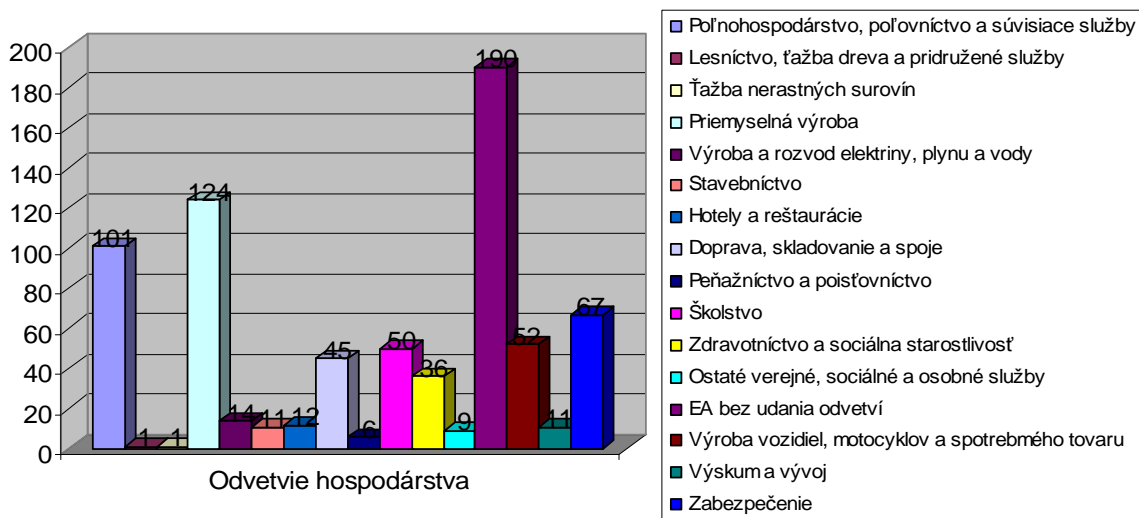
Z odvetvia hospodárstva, v ktorých pracujú obyvatelia obce Ožďany prevyšuje priemyselná výroba, poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby. V 26 % nebolo možné zistiť druh odvetvia v ktorom obyvatelia pracujú.

V oblasti zamestnanosti je v obci všeobecne neuspokojivá situácia, ktorá nastala pred 14 rokmi vďaka privatizácii, rozpadom a zánikom podnikov a niektorých zariadení, na čo doplatil celý okres Rimavská Sobota. V tomto okrese je najvyššia nezamestnanosť v rámci celého Slovenska. Ekonomická základňa bola orientovaná na poľnohospodárstvo a strojárstvo. Privatizácia úplne eliminovala túto ekonomickú aktivitu.

Zamestnaný ľudia denne cestujú za prácou pričom dochádzajúcich pracujúcich je v obci 87%.

Odvetvie hospodárstva	Spolu	v %
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	101	13,8
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	1	0,1
Ťažba nerastných surovín	1	0,1
Priemyselná výroba	124	17
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	14	1,9
Stavebníctvo	11	1,5
Hotely a reštaurácie	12	1,6
Doprava, skladovanie a spoje	45	6,2
Peňažníctvo a poisťovníctvo	6	0,8
Školstvo	50	6,8
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	36	4,9

Ostaté verejné, sociálne a osobné služby	9	1,2
EA bez udania odvetví	190	26
Výroba vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	52	7,1
Výskum a vývoj	11	1,5
Zabezpečenie	67	9,1
Spolu	730	—

Podnikateľská sféra

Najviac podnikateľov existuje v terciálnej sfére v ktorej prevažuje obchodná činnosť, ďalej je rozvetvená sekundárna sféra, ktorá je v rámci odvetví súmerne rozložená. Primárna sféra je zastúpená iba jedným podnikom a to Agrotauris, ktorý nahrádza niekdajšie poľnohospodárske družstvo. Viacej podnikov tu nie je, nakoľko sa v obci nič nevyrába.

Je tu najväčší rozvoj sektoru ponúkaných služieb, pretože podnikateľská sféra je dobre rozvinutá. To, že sektor služieb je orientovaný na miestne obyvateľstvo a nie na cestovný ruch je zrejmé z toho, že sa v obci nenachádza žiadne rekreačné zariadenie.

Primárna sféra	
Agrotauris	1
Sekundárna sféra	
montáž telekomunikačnej siete	1
pilčičke práce	1
vodoinštalčné a kúrenárske	1

práce	
prekladateľské a tlmočnicke služby	1
výroba kovových konštrukcií	1
výroba výrobkov studenej kuchyne	1
výroba nábytku, piliarska a stolárstvo	1
výroba pekárenských výrobkov	1
zváračské práce	1
zámočnicke práce a kovovýroba	1
murárske práce	1
výroba úžitkovej a ozdobnej keramiky	1
výroba a predaj ponožiek	1
výroba pletiva	1
krajčírstvo	1
obrábanie kovových a nekovových materiálov	1
výškové práce	1
Terciálna sféra	
veľko a maloobchod s motorovými vozidlami	1
sprostredkovanie obchodu a služieb	8
nákladná a cestná doprava	8
mäsiarstvo a údenárstvo	1
kúpa a predaj tovaru	9
maloobchod. predaj v objektoch pošty	1
oprava cestných motorových vozidiel	3
maloobchod. činnosť	2
obchodná činnosť	4
maloobchod so zmiešaným tovarom	1
auto opravárske práce	2
podnikanie v oblasti nakladania	1
kondičná masáž	2
autosúčiastky	1
kaderníctvo	1
predaj alkoholických a nealkoholických nápojov	1

predaj na priamu konzumáciu	2
SPOLU	66

Kultúrne zariadenia, historické a prírodné pamiatky.

Zariadenia existujúce v obci:

- ❖ **Futbalové ihrisko** – súčasný stav je po rekonštrukcii, má vlastnú tribúnu, tri šatne, sprcha, bufet, dva sklady, miestnosť pre rozhodcov, WC. Ihrisko je využívané na futbalové zápasy dorastu ako aj dospelých, organizujú sa na ňom aj rôzne iné akcie ako napríklad Deň detí, Hasičské súťaže, Detské športové podujatia.
- ❖ **Telocvičňa** - je po rekonštrukcii, má veľkú halu, šatne, sprchy, je vybavená športovým náradím. Využíva sa na vyučovanie telesnej výchovy pre deti zo ZŠ Ožďany, ako aj pre voľno časové aktivity detí a mládeže.
- ❖ **Fitness** – nie je zrekonštruované, nachádza sa nad telocvičňou, a jeho vybavenosť nie je dostatočná. Využíva sa na voľno časové aktivity pre mládež. V súčasnosti sa plánuje s dovybavením zariadenia fitness centra.
- ❖ **Kultúrny dom** – je vo veľmi dobrom stave, má dobré vybavenie – vlastné pódium, veľkú sálu s kapacitou cca. 200 ľudí, bar, plne vybavenú vlastnú kuchyňu, sklad na potraviny a kuchynské riady. Využíva sa na rôzne akcie – svadby, venčeky, kary, konferencie, školenia, kultúrne podujatia, prezentácie.
- ❖ **Knižnica** - je kvalitne vybavená odbornou, náučnou, detskou literatúrou, zbierkou zákonov. Počet členov v knižnici je 150, využíva sa aj na posedenia pre deti z materskej a základnej školy.
- ❖ **Klub dôchodcov** – má 30 členov, využíva sa na občasné posedenia starších občanov.
- ❖ **TeleDom** – má veľmi dobré vybavenie počítačovou technikou, slúži na poskytovanie rôznych informácií, poskytuje administratívne služby.

História

Koncom 12. a 13. storočia patrila obec do Hontianskeho a Rimavského panstva, na konci 17 storočia do malohontského dištriktu. Obec má bohatú kultúrnu históriu.

Medzi dominantu obce môžeme zaradiť kaštieľ a dva kostoly - evanjelický a katolícky. Evanjelický kostol terajší je už tretí, pôvodný bol postavený na vršku nad kaštieľom v 16.

storočí. Nakoľko bol vzdialený od dediny postavili si evanjelici druhý, drevený uprostred dediny, ktorý však v roku 1742 zhorel. Terajší sa začal stavať v roku 1803, ale dokončený a vysvätený bol až v roku 1923. Rímsko- katolícky kostol bol postavený v roku 1747 za pomoci Márie Terézie. V krypte pred oltárom odpočívajú predkovia rodiny Lužinskej.

Miestny kaštieľ dala postaviť v podobe pevnosti rodina Bakošová. Kaštieľ pamätá tatársky plen, turecké vojny, kurucké a labanské boje. Od roku 1452 do roku 1460 mal kaštieľ vo svojej moci Ján Jiskra z Brandýsa. 27. septembra 1678 napadli Ožďany kurucké čaty Imricha Fokolyho. Roku 1703 majiteľ kaštieľa Zigmund Géczy sa pripojil ku Františkovi Rákoczemu, taktiež neskoršie Ján Karponay, manžel levočskej bielej panej Juliany Gezyovej. V kaštieli bola pekná knižnica, archív a obrazáreň. Čiastočne boli poškodené pri bolševickom vpáde v roku 1919. Ku kaštieľu patrí 2-ha park a 11 ha pozemok. V roku 1849 tiahli cez obec Rusi a v tom istom roku 23. marca pustošili obec slovenské dobrovoľnícke zbory. Počas svetovej vojny boli ubytovaní poľskí vojaci (5 hrobov na cintoríne).

Medzi ďalšiu významnú udalosť patrí preloženie evanjelického gymnázia z Fil'akova v roku 1643. Ostalo tu až do splynutia s rimavsko-sobotským ev. reformovaným v roku 1853.

Ku koncu predminulého storočia sa našli v ožďanskom chotári niektoré starožitnosti z bronzu. V súčasnosti sa kaštieľ aj gymnázium nachádzajú v dezolátnom stave. Na vtedajšie gymnázium upozorňuje už iba pamätná tabuľa vyvesená na Obecnom úrade.

O Ožďanoch, kaštieli a kraji sa rozpísal A. Jirásek vo svojom Bratstve, ako aj Jokai v Levočskej Bielej panej. Monografia gemersko - malohontská spomína hlavne kaštieľ a evanjelické gymnázium.

V obci sa narodil M. Krno, národno – kultúrny pracovník spolupracovník Milana Hodžu a Samuel Kollár, ktorý tu neskôr pôsobil ako kňaz, jeho náhrobok je vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku.

3.6 Nezamestnanosť

Veľká časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva pracuje v okolitých mestách vo výrobných zahraničných podnikoch. Podiel odchádzajúcich za prácou mimo obec rastie najmä v posledných rokoch, pričom aj pred rokom 1989 bol tento podiel vysoký a smeroval predovšetkým do podnikov V Rimavskej Sobotě a Lučenci.

Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce sociálnych vecí a rodiny v Rimavskej Sobote, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie.

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obci Ožďany v decembri 2009 predstavoval počet 200 osôb.

V dôsledku dopadov ekonomickej krízy sa miera nezamestnanosti v roku 2010 zvyšuje a dochádza k negatívnemu trendu vo vývoji nezamestnanosti.

3.7 Sociálne znevýhodnené skupiny

Rozvoj sociálnych služieb v obci Ožďany si vyžaduje analyzovať potenciálne skupiny obyvateľstva, u ktorých sa očakáva dopyt po sociálnych službách. Jedná sa o také skupiny obyvateľstva, ktoré sú z rôznych dôvodov znevýhodnené resp. ohrozené sociálnou exklúziou. Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori, čiže obyvatelia v post - produktívnom veku (najmä starší ako 65 rokov),
- b) nezamestnaní,
- c) deti a mládež,
- d) rodiny s deťmi,
- e) osoby vyžadujúce azylové ubytovanie (bezdomovci, po výkone trestu).

Pre klientov je podstatným aspektom to, či je služba poskytovaná bezplatne alebo je potrebné za službu platiť. Pre organizácie je zasa dôležité to, či klienti sú zároveň aj zdrojom určitých príjmov alebo poskytujú službu bezplatne a financie na jej poskytovanie získavajú z iných zdrojov.

3.7.1 Seniori

Seniori sú cieľová skupina, ktorá si z demografického hľadiska v súčasnosti vyžaduje najväčšiu pozornosť zo strany sociálnych služieb. V našej obci máme vo veku nad 60 rokov 252 občanov. Ich počet neustále rastie a preto je potrebné, pre túto vekovú kategóriu zabezpečiť podmienky na ich dôstojné prežitie staroby.

Sociálne služby sú jednou z foriem riešenia hmotnej núdze a riešenia sociálnej núdze občana, ktoré sú legislatívne vymedzené zákonom č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov. Na základe tohto zákona obec prijala všeobecné záväzné nariadenie č. 1/2009 o poskytovaní sociálnych služieb, o spôsobe a výške úhrad za sociálne služby.

4 SWOT ANALÝZA

SWOT analýza je analýza vonkajšieho a vnútorného prostredia analyzovanej – sociálnej oblasti. SWOT analýza sa zaoberá súčasnou, ale zároveň aj budúcou sociálnou situáciou a vytvára zrozumiteľný prehľad silných a slabých stránok vnútorného prostredia sociálnej oblasti v meste (na území mesta), a príležitostí a ohrození prichádzajúcich z vonkajšieho prostredia (politika, podnety, problémy regiónu, štátu, Európy) v danej oblasti.

<u>Silné stránky</u>	<u>Slabé stránky</u>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ existujú OZ a spolky ✓ funguje opatrovateľská služba ✓ dostupnosť lekárov ✓ v obci je ZŠ a MŠ ✓ dobrá občianska vybavenosť	<ul style="list-style-type: none"> ✓ oslabovanie a zmena hodnôt v rodine ✓ prehĺbovanie sociálnych rozdielov ✓ absencia tretieho sektora v oblasti charity ✓ chýbajúce zariadenia poskytujúce sociálne služby ✓ chýbajúce legislatívne možnosti úhrady zdravotných výkonov v zariadeniach sociálnej starostlivosti ✓ chýba komunitné centrum a priestor pre komunitnú prácu ✓ chýba výkon terénnej sociálnej práce ✓ málo pracovných príležitostí pre zdravotne postihnutých občanov ✓ dlhodobá nezamestnanosť obyvateľov ✓ nárast alkoholizmu a užívania drog medzi deťmi a mládežou ✓ vysoký podiel sociálne odkázaných osôb a ich nízka vzdelanostná úroveň

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ možnosť získať finančné prostriedky z eurofondov ✓ aktivity mimovládnych organizácií ✓ zintenzívnenie cielej spolupráce obce so zástupcami orgánov samosprávneho kraja 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pokles pôrodnosti, postupné starnutie obyvateľstva ✓ postupné oslabovanie rodinnej súdržnosti ✓ nedostatok finančných prostriedkov na budovanie siete zariadení poskytujúcich sociálne služby ✓ nedostatok kvalifikovaného personálu

5 URČENIE CIEĽOV A PRIORÍT ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

PREJSŤ PRIORITY UPRAVIŤ PRÍPADNE DOPLNIŤ PODĽA ZVÁŽENIA

Komunitný plán sociálnych služieb je strednodobý strategický dokument, ktorý analyzuje súčasný stav a navrhuje nasledovné odporúčania a priority, realizácia ktorých prispeje k lepšiemu a efektívnejšiemu zabezpečeniu sociálnych služieb pre občanov našej obce:

- *skvalitňovať a rozširovať poskytovanie sociálnych služieb*

Obdobie realizácie: úloha stála

- *občanom, ktorí pre svoj zdravotný stav a nepriaznivú sociálnu situáciu potrebujú pomoc pri zabezpečovaní nevyhnutných životných úkonoch, prác v domácnosti a kontaktu so spoločnosťou poskytovať opatrovateľskú službu, aby mohli čo najdlhšie zotrvať vo svojej domácnosti*

Obdobie realizácie: nepretržite

- *zamestnávať opatrovatelky s predpísaným vzdelaním v zmysle platného zákona o sociálnych službách, aby mohli čo najkvalitnejšie poskytovať opatrovateľskú službu v domácom prostredí občana*

Obdobie realizácie: úloha stála

- *poskytovať sociálnu pomoc rodinám, ktoré sú v sociálnej núdzi, majú problém začleniť sa do spoločnosti z dôvodu zlej finančnej situácie, slobodným matkám alebo rodinám s veľkým počtom narodených detí a potrebujú finančnú podporu na základné životné potreby*

Obdobie realizácie: úloha stála

- *Zabezpečiť pre seniorov rozvoz stravy*

Obdobie realizácie: podľa požiadaviek

- *pokračovať v tradícii organizovať kultúrne, spoločenské podujatia v obci Ožďany*

Obdobie realizácie: nepretržite

- *zabezpečiť zariadenie pre vykonávanie sociálnych služieb /zariadenie pre seniorov alebo denný týždenný stacionár*

Obdobie realizácie: rok 2014

- *vybudovať detské ihrisko na voľných plochách v obytnom území. Na voľných plochách v rámci obytného územia, ktoré presnejšie vymedzuje územný plán, sa vybuduje nové detské ihrisko a vybaví sa atrakciami pre deti (preliezačky).*

Obdobie realizácie: rok 2012

Uvedené ciele bude možné dosiahnuť iba medzisektorovou spoluprácou. Kľúčovou otázkou je však dostupnosť finančných prostriedkov na realizáciu uvedených cieľov a zámerov. Možnosťami financovania na jednotlivé sociálne služby sú štrukturálne fondy EÚ, dotácie z VÚC Banská Bystrica, z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, z Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja, rozpočet obce, sponzorské dary.

6 SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PLNENIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Pri komunitnom plánovaní sociálnych služieb je rovnako dôležitý samotný proces plánovania ako aj jeho výsledok. Rozvoj sociálnych služieb môže byť oveľa dynamickejší, ak je podporovaný väčšinou zainteresovaných.

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú aj obecní poslanci. Od nich sa očakáva, že vyjadria podporu požiadavkám občanov vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Komunitný plán bude možno meniť:

- ak sa zmenia priority,
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby,
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Ožďany minimálne 1x ročne prerokuje správu o sociálnej situácii v obce a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

7 ZÁVER

Význam výsledného materiálu vidíme predovšetkým v tom, že ukazuje smer rozvoja sociálnych služieb a ďalších aktivít do roku 2014, že vznikol ako spoločná práca rôznych

skupín ľudí a je teda výsledkom ich dohody. Materiál obsahuje konkrétne návrhy, ako zlepšiť situáciu v poskytovaní sociálnych služieb v obci Ožďany. Je základom na dlhodobú spoluprácu organizácií na rozvoji sociálnych služieb.

Existencia tohto materiálu v písomnej podobe umožňuje vyhľadávať partnerov a finančné zdroje na realizáciu jednotlivých opatrení. Tiež umožňuje riešiť prechod oblasti sociálnej starostlivosti do iných oblastí (napr. bývania, zdravotníctva, zamestnávania alebo vzdelávania) vyjednávaním s ďalšími subjektmi, eliminovať prípadné duplicitné a neefektívne poskytovanie služieb a rozvíjať ďalšiu diskusiu o smerovaní sociálnych služieb a zaistení ich kvality.

Spracovanie komunitného plánu je iba čiastkovým výsledkom, najdôležitejšia je jeho realizácia a zlepšenie služieb pre užívateľov. Významná je však tiež spolupráca nadviazaná medzi organizáciami v rámci procesu zmeny v poskytovaní služieb, vzájomná informovanosť. Ide tiež o určité systémové zmeny, a to v nastavení parametrov kontinuálneho zlepšovania, zaisťovania kvality a ďalšieho vzdelávania zamestnancov v sociálnych službách.

Komunitný plán sociálnych služieb bol schválený na zasadnutí OZ v Ožďanoch dňa ..... 2011 č. uznesenia .....

V Ožďanoch, dňa

Ing. Adrian Barto
starosta obce